

νωσε τὸ καλλιτεχνικὸν τμήμα τοῦ συλλόγου «Παρνασσού». Ἡ μικρὰ αὕτη ἐκθεσις εἶχεν εἰδικὸν προορισμὸν νὰ γνωρίσῃ τῷ κοινῷ κατὰ πρώτην φορὰν καλλιτεχνικὰ σκαριφήματα, ὅλας δηλ. ἐκείνας τὰς συνθέσεις, τὰς στιγμιαίας συλλήψεις, τὰ μικρὰ ἔργα, τὰς ἐν τῇ ἐξοχῇ ἢ ἐν ὥρᾳ σχολῆς ἢ ἐν στιγμῇ ἐνθουσιασμοῦ σπουδᾶς, τὰ καλλιτεχνικὰ ἀθύρματα, μεθ' ὧν πλουτοῦσι τὰ ἐργαστήριά των οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ γλύπται καὶ περὶ ὧν ἐλαχίστην ιδέαν ἔχει τὸ πολὺ τοῦ κοινοῦ. Αἱ ἐκθέσεις αὗται τῶν σκαριφημάτων, αἱ skizzen ausstellungen τῶν γερμανῶν εἶνε τρόπον τινὰ μύησις τις εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς καλλιτεχνικῆς ἐστίας, εἰς τὰ μύχια τῶν ἀδύτων τῆς τέχνης. Τὸ ἐλληνικὸν κοινὸν ἦτο ἐντελῶς ἀπροετοίμαστον διὰ τοιαῦτα ἔργα καὶ φυσικὸν ἦτο πολλοὶ μὴ ἐννοήσαντες πολλὰ τούτων ἀδίκως νὰ ψέγῃσι καὶ ἐπιρρίπτωσι μομφὰς κατὰ ἐκθεμάτων, ἀτινα κατὰ τοὺς εἰδότας εἶχον μεγάλην ἀξίαν. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότατον εἶνε ὅτι ἡ ἐκθεσις αὕτη μὲ ὅλην τὴν σμικρότητά της (σμικρὰ δὲ καὶ ἰσχυροτάτη καὶ ἀναιμική εἶνε καὶ ἡ ὅλη ἐλληνικὴ καλλιτεχνία) παρέσχεν ἀφορμὴν πολλῶν ἀγορῶν, καὶ πρωτοφανὲς διὰ καλλιτεχνικὴν ἐκθεσιν ἐν Ἑλλάδι γεγονὸς—ἐπαρουσίασεν ἐξ ἀγορασθέντων πινάκων ποσὸν ἐξιχνούμενον εἰς 6,000 δραχμάς.

Οἱ ἀριθμοί, λέγει ὁλος ὁ κόσμος, ὁμιλοῦσιν εὐγλωττότερον πάντων τῶν ἄλλων. Ἄς ἀφήσωμεν τὰς 6,000 νὰ κλείσωσι τὴν παροῦσαν μικρὰν ἐπιθεώρησιν ἐνὸς καλλιτέχνου ἄλλ' οὐχὶ καὶ τεχνοκρίτου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Μαΐου 1890.

Ἀλέξ. Φιλαδελφεύς.

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΧΟΛΗ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

(1805—1824)

Καταλυθέντος τοῦ ἐνετικοῦ κράτους καὶ διωχθέντων ὑπὸ τῶν ἠνωμένων στόλων τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Τουρκίας τῶν δημοκρατικῶν Γάλλων ἀπὸ τῶν Ἰονίων νήσων, διὰ τῆς ἀπὸ 21 Μαρτίου 1800 συνθήκης ἰδρύθη ἡ Ἑπτανήσιος Πολιτεία, καὶ τὴν προστασίαν αὐτῆς ἀνέλαβεν ἡ Ῥωσσία.

Τὸ γεγονὸς ἐχαιρετίσθη ὡς ἡὼς τῆς ἐλληνικῆς ἐθνεγερσίας¹. Συνταχθέν-

¹ Ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει τοῦ Ἀλεξάνδρου Α' τῷ 1801 κατὰ τὴν ἐν τῇ μητροπόλει Κερκύρας δοξολογίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἑπτανησίου Πολιτείας λόγος ἐξεφωνήθη ὑπὸ τοῦ νομομαθοῦς Ἰακώβου Χαλκιοπούλου Μαντζάρου. Ἐν δὲ τῇ ἀποφάσει τῆς Γερουσίας πρὸς δημοσίευσιν τοῦ λόγου ἐκδηλοῦται ἡ ὑπερτάτη εὐγνωμοσύνη τῆς Ἑπτανησίου Πολιτείας πρὸς τὸν ἐλευθερωτὴν αὐτῆς πρῶην αὐτοκράτορα Παῦλον, καὶ κηρύσσεται ὅτι ἡ λύπη τῆς Ῥωσσίας ἐστὶ ἀείποτε λύπη τῆς Ἑπτανήσου, ἐπίσης δὲ ἡ χαρὰ ἐκείνης χαρὰ τοῦ Ἑπτανησίου λαοῦ.

τος δὲ ὑπὸ τῆς συναλεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων τοῦ Ἑπτανησίου συντάγματος τοῦ 1803, παρὰ τῇ Γερουσίᾳ, τῇ ἀποτελούσῃ τὴν κυβέρνησιν τῆς Πολιτείας καὶ προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ κόμ. Γεωργίου Σπ. Θεοτόκη ὡς ἡγεμόνος τῆς Ἑπτανήσου, γραμματεὺς μὲν τῆς Ἐπικρατείας ἀνεδείχθη ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, πληρεξούσιος δὲ ἀντιπρόσωπος τῆς Ῥωσίας ἀπεστάλη ὁ κόμ. Γεώργιος Μοτσενίγος ¹.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 211 τοῦ συντάγματος ὤρισθη ὅτι οὐδεὶς ἀπὸ τοῦ 1810 ἠδύνατο ν' ἀναλάβῃ δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἀδαῆς τυγχάνων τῆς ἐθνικῆς γλώσσης, ἥς ἀπὸ τοῦ 1820 θὰ ἐγίνετο ἀποκλειστικὴ χρῆσις ἐν πᾶσι τοῖς δημοσίοις ἐγγράφοις. Ἐδὲι ἐπομένως πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς συνταγματικῆς ταύτης διατάξεως νὰ διορισθῇ κατ'ἀλληλὸς τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων καθηγητής. Τιοῦτος δὲ προσεκλήθη ἐκ Πάργης εἰς Κέρκυραν ὁ ἐν Ἡπείρῳ καὶ ἐν Κερκύρᾳ ἤδη γνωστὸς ἐπὶ ἐκκλησιαστικῇ ἀρετῇ καὶ ἐλληνικῇ παιδεύσει οὐχ ἥττον ἢ διαπύρῳ φιλοπατρίᾳ ἱερεὺς Ἀνδρέας ὁ Ἰδρωμένος.

Ἐν τῇ περὶ Πάργης καὶ τῆς παραδόσεως αὐτῆς ἱστορίᾳ αὐτοῦ ὁ Φώσκολος ἐκτίθεται ὅτι κεῖκοσιν ἱερεῖς καὶ εἰς ἀρχιεπισβύτερος ἀπατέλουν τὸν κλῆρὸν, ὃν νῦν κλεῖζουσιν εὐπαιδέυτοί τινες ἄνδρες. Ὁ Ἀνδρέας Ἰδρωμένος καθηγητὴς τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἐν τῇ δημοσίᾳ σχολῇ τῆς Κερκύρας, ὁ Ἀγάπιος Ῥήγας, καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ ὁ διάκονος Χρύσανθος ἱεροδικαστὴς ἐν Ἰωαννίνοις ἀνῆκον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Πάργης» ².

Ἐντολῇ τῆς Ἑπτανησίου Γερουσίας ὁ γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας Ἰωάννης Καποδίστριας ἔγραφε πρὸς τὸν ἱερέα Ἀ. Ἰδρωμένον ³ λήγοντος τοῦ 1803 ἔτους.

«Εὐλαβέστατε Κύριε,

Ἡ Γερουσία τῆς νέας μας Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἐδέχθη μὲ γλυκυτάτην ἀγκυλίᾳ τὴν εἶδῃσιν τῆς φήμης ὅπου διὰ τῆς προκοπῆς σας ἀπόκτησε τὸ ὄνομά σας.

Ἡ πατρίς, πολῖτα ἱερώτατε καὶ λογιώτατε, τὴν ὁποίαν ἡ θεία Πρόνοια, μὲ τὸ μέσον τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' μᾶς ἐχάρισε, ἐκείνη ἡ ἰδία μὲ τὰς ἀγκάλας ἀνοικτάς ζητεῖ νὰ σᾶς ἀποδεχθῇ καὶ νὰ σᾶς ἐμπιστευθῇ

¹ Οὗτος ὑπῆρξε σύζυγος τῆς Ἑλένης Ἀρμένη τῆς κληροδοτησάσης πᾶσαν τὴν ἐκ δρ. 1,200,000 οὐσίαν αὐτῆς εἰς ἐκπαίδευσιν τῆς κερκυραϊκῆς νεολαίας.

² «Narrazione delle fortune e della cessione di Fargas» Prose politiche di Ugo Foscolo. Libro I § XXV. Firenze 1850.

³ Βιογραφίαν τοῦ ἱερ. Α. Ἰδρωμένου εἶρα ἐν τῷ περιοδικῷ Ἀθηνῶν Ν. Παρδώρα τεύχ. Φεβρουαρίου 1871.

τὸν πλέον πολύτιμον θησαυρὸν ὁποῦ ἔχει, τουτέστι τοὺς νέους τῆς Ἑπτανήσου ἐπικρατείας, τῶν ὁποίων ἡ καλὴ ἀγωγή θέλει εἶναι ἡ γωνιαία πέτρα τῆς τιμῆς καὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ γένους μας. Λοιπὸν ὑμεῖς, ὡς υἱὸς πατρίδος ἄριστος, ὑμεῖς ὁποῦ συζῶντες μὲ τοὺς Δημοσθένεις, μὲ τοὺς Ὀμήρους, μὲ τοὺς Πλάτωνα, ἐπλουτίσατε τὸν νοῦν σας καὶ τὴν καρδίαν σας μὲ τὴν ζωηρὰν ἐπιρροὴν τοῦ πνεύματος τῶν ἀθανάτων τούτων ἀνδρῶν, ὑμεῖς ὁποῦ εἰσθε τὸ ἔρεισμα τῆς σχεδὸν ἠφανισμένης ἐλληνικῆς παιδείας, εἶναι τάχα δυνατόν νὰ ἀπονεύσετε εἰς τὸ εὐγενὲς τοῦτο καὶ τρώντι ἐλληνικὸν ἔργον, τὸ τῆς πλάσεως δηλ. τιμίων πολιτῶν ἡγουν νέων Ἑλλήνων; ! Ἡ Γερουσία σᾶς προσκαλεῖ. Συλλογισθῆτε ὁποίας λογῆς ἠθέλαν ἀποκριθῇ οἱ ἐνδοξοὶ πρόγονοι ἡμῶν καὶ ἔπειτα ἀποφασίσατε.

Μένω μὲ ὅλην τὴν ἐπόληψιν

Ἰω. Καποδίστριας»

Καὶ τοι προηγουμένως ὁ ἱερεὺς Ἰδρωμένος ἠρνήσατο νὰ μεταβῇ εἰς Ἰωάννινα ὡς καθηγητῆς τῆς αὐτόθι ἐλληνικῆς σχολῆς ἐπιμόνως καὶ μετὰ γενναίων ἀποδοχῶν καὶ ὁμοίας ἄλλας κλήσεις ἀπεποιήθη, ἀσμένως τὴν πρόσκλησιν τῆς νέας Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἀπεδέξατο καὶ πρὸς τὸν παρὰ τῇ Ἑπτανήσῳ πληρεξούσιον τῆς Ῥωσσίας ἐπέστειλε τάδε·

«Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Κόμητα καὶ Ἰππέα κύριον Γεώργιον Μοτσενίγον τὸν ἐν τῇ Ἑπτανήσῳ Πολιτείᾳ παρὰ τῆς Θεοστηρίκτου αὐτοκρατορίας τῶν Ῥώσων πληρεξούσιον, εἶη Θεόθεν πᾶσα χάρις καὶ ἀγαθὸν καταθύμιον.

Οὐκ ἐθαύμασα ἂν ὁ ἀγνώριστος καὶ μηδὲν ἐγὼ ἠξιώθην τοῦ παρὰ τῆς ἐξοχώτητός της, διὰ φιλογενοῦς φίλου, προσκυνητοῦ ἀσπασμοῦ της, διότι ἡ καλοκάγαθία της εἶναι τοιαύτη καὶ ἡ ψυχὴ της συμπαθὴς καὶ φιλοπροσῆγορος, ὅσον θαυμάζω καὶ ἐπαινῶ τὴν ἀγάπην καὶ τὸν ζῆλον ὃν ἔχει εἰς τὸ γένος, ὃ καὶ στολίζει διὰ τῆς ἰδίας φρονήσεως, ἐφ' ἣ προεχειρίσθη εἰς τὸν βαθμὸν, ὃν ἀπῆτει ἡ ἀρετὴ της.

Ταύτης τῆς φιλογενείας της ποιῶμαι ἴδιον καὶ τὴν αὐτῆς πρὸς τὴν ἐντέλειάν μου διὰ τοῦ προειρημένου φίλου γεγεννημένην κλῆσιν, ἣ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐντολήν· τουτέστι τὸ νὰ παραδώσω ἐπὶ τὸ δι' αὐτῆς παρὰ τῆς προσκυνητῆς μοι Ἰονικῆς Πολιτείας συνιστάμενον διδασκαλεῖον ὅσα ἄλλοθεν εἰς ἐρμηνείαν τῶν γραμματικῶν μαθημάτων ἐδιδάχθην.

Ὅθεν οὐ μόνον διὰ τὴν προσταγὴν της, ἀλλὰ καὶ δι' ἀγάπην της, ἀφείς πᾶν ἐμπόδιον τῶν μικρῶν μου πραγμάτων καὶ ὑποθέσεων θέλω δοκιμάσῃ, ἂν ὅχι μετὰ τῶν πρώτων, μήτε ἴσα τοῖς δευτέροις, ἀλλ' ὀπίσω τῶν τρίτων νὰ συνδράμω ὡς δύναμαι ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ὁμογενῶν μου καταβάλλων σὺν προθυμίᾳ τὸ ἐμὸν χρέος.

Τὸ λοιπόν, ἀναμένων τὴν προσταγὴν τῆς, ἀφιεροῦμαι εἰς τὴν προστασίαν τῆς θεόμενος ἐκ Θεοῦ αὐτῷ πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον.

9 Ἰανουαρίου 1804.»

Οὕτω ἀρχομένου τοῦ 1804 ὁ ἱερεὺς Ἀνδρέας Ἰδρωμένος μετέβη μετὰ τῶν τέκνων εἰς Κέρκυραν.

Ἄλλ' ἡ σχολὴ ἀμέσως οὐκ ἤρξατο λειτουργοῦσα διότι πολλὰ ἔδει ἐπὶ τούτῳ νὰ προπαρασκευασθῶσιν. Ὁμολογητέον δὲ ὅτι ἡ κυβέρνησις πᾶσαν κατέβαλε μέριμναν ὅπως αὕτη ὡς οἶόν τε σκοπιμώτερον ἰδρυθῇ ¹.

Καὶ ὠρίσθη μὲν τόπος ἡ πρὶν λατινικὴ μονὴ τῆς Τενέδου ², διωρίσθη δὲ ὑπὸ τῆς Γερουσίας ἔφορος αὐτῆς ὁ τῆς ἐπικρατείας γραμματεὺς Ἰω. Καποδίστριας, καὶ διὰ θεσπίσματος τῆς 11 Μαΐου 1804 ἡ Γερουσία ὥρισεν ἵνα ὁ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως προσκληθεὶς τῶν ἐλληνικῶν ἱερεὺς Ἀ. Ἰδρωμένος ἀναδεχθῇ τὴν ἀνωτέραν γραμματικὴν, φιλολογικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἐκπαιδεύσιν οὐ μόνον τῶν λαϊκῶν τῶν ἤδη εἰς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τὴν σπουδὴν προηγμένων, καὶ τῶν νέων τῶν ἀφιεμένων νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸν ἱερὸν Κλήρον, ἀλλὰ καὶ τῶν παιδείας δεομένων ἱερέων τῆς τε πόλεως καὶ νήσου Κερκύρας· ὁ δὲ ταυτοχρόνως ἐπίσης κληθεὶς Χριστόφ. Περραιβὸς ἀναλάβηεν τὴν σχολὴν τῆς ἐθνικῆς εἴτε ἀπλο-ἐλληνικῆς γλώσσης τὴν διδασκαλίαν ³.

Τῇ 1 Νοεμβρίου 1805 διὰ κηρύξεως φερούσης ἐν κεφαλίδι τὸ ἔμβλημα τῆς Ἑπτανησίου Πολιτείας ὁ ἔφορος τῆς σχολῆς Καποδίστριας ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς τροφίμους τῆς δημοσίας ἐν Κερκύρᾳ σχολῆς λέγει ὅτι ἡ πατρίς περὶ πολλοῦ ποιεῖται τὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν καὶ μεγάλως ἔχει ἐπ' αὐτοὺς προσδοκίαν. Τῇ προκηρύξει ταύτῃ παρέπονται τὰ ὀνόματα 150 περίπου φοιτητῶν διακρινόμενων εἰς τέσσαρας τάξεις ἐκ νέων

¹ Ὁρα μονογραφίαν περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰονίοις Νήσοις ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς Ἑνετοὺς ὑποταγῆς μέχρι τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ἀποκαταστάσεως, ἐν τῷ Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ 1874.

² Ἡ μονὴ αὕτη καὶ ἡ σύνεγγυς λατινικὴ ἐκκλησίᾳ τῆς Τενέδου κεῖνται παρὰ τὸ νέον λεγόμενον φρούριον. Ἰδρύθησαν δὲ κατὰ τὸν 15' αἰῶνα ὑπὸ μοναχῶν φυγόντων ἐκ τῆς νήσου Τενέδου καταληφθείσης ὑπὸ τῶν Τούρκων. Οἱ μοναχοὶ ἐκεῖνοι ἐνταῦθα εὐρόντες ἄσυλον ἐκόμισαν ἐκ Τενέδου εἰκόνα τῆς Παναγίας, ἣτις πρό τινος παραδοθεῖσα εἰς τὸν μητροπολιτικὸν τῶν ὀρθοδόξων ναὸν καὶ ἐπαργυρωθεῖσα ὑπάρχει ἀνηρτημένη ἄνωθεν τῆς ἐν αὐτῷ λάρνακος τῆς ἁγίας Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης. Ἐν τῷ εἰρημένῳ τῆς Τενέδου ναῷ ὑπάρχει εἰκὼν ἐξαισίας τέχνης περικτῶσα τὴν ἁγίαν Αἰκατερίνην ἀτενίζουσαν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ πρὸ τοῦ στήθους κρατοῦσαν βέλος· προσέτι δὲ εἰκὼν τῆς Παρθένου βυζαντιακῆς γραφῆς πανηγυριζομένη τῇ 15 Αὐγούστου καὶ ἐτέρᾳ ἐν τῷ κελλίῳ διακρινομένη μόνον ἐπὶ τῇ ὠραίᾳ τοῦ ἱματισμοῦ κοσμηματογραφίᾳ. Ἀπὸ τούτων καὶ ἡ σχολὴ τῆς Τενέδου ὠνομάσθη.

³ Διὰ θεσπίσματος τῆς Γερουσίας ἀπὸ 23 Ὀκτωβρίου 1805 ἰδρύθησαν σχολαὶ καὶ ἐν Λευκάδι, Ζακύνθῳ καὶ Κυθήροις.

εὐγενῶν, στρατιωτικῶν, καὶ κληρικῶν τῆς τε ὀρθοδόξου καὶ τῆς λατι-
κῆς ἐκκλησίας.

Ταυτοχρόνως ἐδημοσιεύθη ὁ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐφόρου συνταχθεὶς κανονι-
σμός, καθ' ὃν ὠρίζοντο τὰ καθέκαστα τοῦ ἀρτισυστάτου ἐκπαιδευτηρίου.

Λαμπρὰ καὶ ἐπίσημος ὑπῆρξεν, ὡς εἰκός, ἡ ὁγδόη Νοεμβρίου 1805,
ἡμέρα τῶν ἐγκαινίων τῆς πρώτης δημοσίας ἐλληνικῆς ἐν Κερκύρᾳ σχο-
λῆς. Ἐνώπιον δὲ τῆς φαιδρᾶς καὶ ἐνθουσιώδους ὁμηγύρεως ὁ ἱερεὺς Α.
Ἰδρωμένος ἀπήγγειλεν ἐλληνιστὶ τὸν ἐξῆς ἐναρκτήριον λόγον·

«Φαιδρὰν καὶ πρόθυμον ὄρω ὑμῶν τὴν προσαγωγὴν, ὦ μαθηταί, ἱερεῖς
εὐλαβεῖς, τίμιοι τε ἀναγνώσται, καὶ παῖδες εὐγενεῖς εὐγενῶν πατέρων·
καὶ χαρὰν ἤδη τῷ ἐξοχωτάτῳ ῥωσικῷ πληρεξουσίῳ κόμητι Μοτσενίγῳ
προμαντεύομαι, ἀνδρὶ τὰ τε ἄλλα χρηστῷ, φιλοπάτριδι, καὶ τῆς πολι-
τείας ὀργανωτῇ καὶ συμπράκτορι. Ἐὰν γὰρ ὑμεῖς, ὥσπερ προθύμως προσ-
έρχεσθε, καὶ φιλοτίμως σπουδάσητε, καὶ σπουδάζοντες καρποὺς μαθή-
σεως ἀπενέγκητε, χαρήσεται, εὖ οἶδ' ὅτι, καὶ ὑμᾶς οἶον ἀπαρχὰς τῶν
ἑαυτοῦ μεγάλων πόνων καὶ ἀγρυπνιῶν ἀποδέξεται καὶ γνωριεῖ τῷ κυρίῳ
αὐτοῦ. Τίς δὲ αὐτοῦ ὁ κύριος; Ὡς μέγας καὶ λίαν καλοβελητής, βεβαία
ἐλπίς καὶ θερμὸς τῆς Ἑπτανήσου ἀντιλήπτωρ τε καὶ προστάτης, Ἀλέ-
ξανδρὸς φημι ὁ πρῶτος ὁ τρισάγουστος τῶν Ῥωσσιῶν αὐτοκράτωρ. Οὐ
μὲν ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπερτάτη τῆς Ἰονικῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας θεοφροῦ-
ρητος ἀρχή, ἡ καὶ τὸν ἐλάχιστον ἐμὲ συγκαλέσασα, καὶ πάντας ὑμᾶς
ὑπαγαγοῦσα ἡμῖν, ὅταν διὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου γραμματέως τῆς ἐπι-
κρατείας τοῦ καὶ ἐφόρου τῆς παρούσης σχολῆς τοῦ κόμητος Καποδιστρίου
ἀκούσῃ ὑμῶν πρῶτον τὴν παροῦσαν συνδρομὴν, εἶτα τὴν εἰς τὰ κρείττω
ἐπίδοσιν, πατρικὴν χαρὰν λήψεται καὶ προνοήσῃ ὑμῶν καὶ τὰ ἄπορα
εὖπορα ποιήσῃ, καὶ χεῖρα δώσῃ τοῖς δεσμένοις ὑμῶν, καὶ οὐδεὶς ἐστὶν
ὅστις ἐπιδούς καὶ ἄξιος φανεῖς, οὐκ ἂν λήψοιτο τὰ παρ' αὐτῆς ἐπαγγελ-
λόμενα βραβεῖα.

Δεῦτε δὲ οὖν μετὰ χαρᾶς καὶ προθυμίας πάντες εἰσέλθετε, καὶ ὥσπερ
οἱ ἀθληταὶ ἀναζωσάμενοι ἑαυτούς, νήφοντες, ἐγρηγοροῦντες, προσέχοντες
καὶ ὡς ἀγαθοὶ στρατιῶται ἀλλήλοις παρακελευόμενοι, ἐπίδοτε ἑαυτούς
πρὸς τὰ σκάμματα καὶ τὰς μακρὰς ἀγρυπνίας, ἵνα καὶ νικήσητε τὴν
ἀμάθειαν καὶ τοὺς στεφάνους τῆς μαθήσεως ἀναδήσησθε· ὅτε καὶ περί-
βλεπτοι, περιφανεῖς τε καὶ τοῖς πᾶσι τίμιοι γενομένοι τιμὰς καὶ προε-
δρίας καὶ ἀρχὰς πολιτικὰς λήψεσθε καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς παράδειγμα καὶ ζῆ-
λον τοῖς ὀψιγόνοις καταλείψετε.

Μηδεὶς δὲ ὑμῶν ἀποδειλιάτῳ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς πόνους τῆς
μαθήσεως ἀποβλέπων, ὅτι δόξα χρημάτων οὐκ ὦνητή, ἀλλὰ σὺν πόνῳ
τὰ καλὰ κτῶνται. Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ πραγματευόμενός τις ἵνα θησαυρίσῃ,
εἰς κώμους καὶ θεωρίας, ἀλλὰ, κατὰ τὸν Θεόγνιν, εἰς μεγακλήτεα πόντον

καὶ πετρῶν κατ' ἡλιβάτων φέρων ἑαυτὸν ἐπιρρίπτει. Ἀλλὰ θαρρεῖτω πᾶς τις καὶ τῷ Σολομῶντι φάσκοντι παιθέσθω, ὅτι ταχέως ἀμέριμνος ἔσται ὁ διὰ μάθησιν ἀγρυπνήσας. Καὶ μάλιστα ὑμεῖς, ὦ ἱερεῖς, οἱ ἄλλας καὶ φῶς τοῦ κόσμου ἐν τῇ Γραφῇ λεγόμενοι καὶ ἀνταχόμενοι τοῦ νόμου Κυρίου, μνήσθητε ὅτι ἐκ στόματος ἱερέως ἐκζητηθήσεται, φησὶν ὁ προφήτης, νόμος Κυρίου, διότι ἄγγελος Κυρίου παντοκράτορός ἐστι· τοῦτον δ' οὐκ ἂν ποτε τοῖς ζητοῦσιν ἀγγεῖλαιε, εἰμὴ ὅπως οὖν τοῖς ἐγκυκλίοις ἐκπαιδευθεῖν μαθήμασι.

Διὸ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν μακρὰν καὶ διαπόντιον στελλόμενοι τὴν πορείαν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἢ Ἀθήνῃσι, καὶ ὅπου οὖν ἂν τύχοι, τὸν λόγον ἐξήσκουν, κἀντεῦθεν ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ ὄρους ἀνέβαινον καὶ τὴν Σιών εὐηγγελίζοντο τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἄλλος μὲν μεγάλη Σάλπιγξ τῆς ἐκκλησίας, ἄλλος δὲ Θεολόγος, ἄλλος δὲ Χρυσόστομος καὶ ἄλλος ἄλλο τι τῶν κατ' εὐφημίαν ἐπωνομάσθησαν.

Καὶ τί λέγω τοὺς παλαιούς; πολίτας ἔχων ὑμετέρους, τοὺς χθῆς καὶ πρῶτην μακαριωτάτους ἀρχιεπισκόπους Νικηφόρον τὸν Θεοτόκην καὶ Εὐγένιον τὸν Βούλγαριν· οἱ διὰ λόγου ἐπίδειξις ἦσαν τοῦ γένους καὶ μέγα παρὰ τῇ τρισαυγούστῃ τῶν Ῥωσιῶν αὐτοκρατεῖρα Δικατερίνη τῇ Β' ἐδύναντό τε καὶ ἐπρασσον. Καὶ δὴ ὅσον ἂν τούτους μιμήσῃσθε, τοσοῦτόν γ' ἂν καὶ τῆς δόξης αὐτῶν μετάσχοιτε καλῶς ἐκ τῆς πατρίδος διὰ τὸ καλὸν παράδειγμα τὰς χάριτας ἀποφερόμενοι.

Ὑμῖν δέ, ὦ παῖδες, τοῖς τοὺς αὐτοὺς πατέρας ἐκ τῆς θρησκείας ἔχουσι, καὶ ἄλλους πατέρας ἐκ τοῦ γένους εἰς παράδειγμα ἤδη προβάλλομαι· ἐκείνους, λέγω, ὧν καὶ τὴν γῆν καὶ τοῦνομα καὶ τὴν διάλεκτον (διεφθορυῖαν ἐξ ἀτυχίας ἢ ἄλλης δὴ τινος αἰτίας) κατέχοντες μέχρι καὶ νῦν Ἕλληνες ἐσμεν καὶ ὑπὸ τῶν ἀλλογλώσσων λεγόμεθα· ἐκείνους, οὓς οὐκ ἀνὰ ἓνα ἢ δύο ἢ τρεῖς ἑκατονταετηρίς, ἀλλ' ἀνὰ συχνὰς δεκάδας Ὀλυμπιάς τις, εἴτ' οὖν τετραετηρίς, ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ἐξέφυσε. Τίνες δὲ οὗτοι; Σωκράτεις, Πλάτωνα, Δημοσθένης, Σόλωνες, Λυκοῦργοι, Ἀριστεῖδαι, Θεμιστοκλεῖς, παρ' ὧν οἱ ἀλλογενεῖς τὰς ἀρχὰς τῆς φιλοσοφίας, τοὺς τε πολιτικοὺς νόμους καὶ ὅσα εἰς στρατηγίαν ἐκείνοι τακτικᾷ ἔγραψαν ἀπομάζαντες, αὐτοῖς τούτοις ὡς ἰδίοις ἐγκαλλωπίζονται τε καὶ ἡμῶν κατεπαίρονται. Τί οὖν ἡμεῖς, οἱ τὸν αὐτὸν ἐκείνοις ἀναπνέοντες ἀέρα, οὐ σπουδάζομεν; οὐ φιλοπονήσομεν; Ναὶ δὴ καὶ δείξωμεν ὅσον καὶ οἷον τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, καὶν ἤδη, ὥσπερ ἀπ' αἰθάλης, μικρὰς τις σπινθήρ ἀνακαλύπτεσθαι ἄρχεται.

Καὶ ὑμεῖς μὲν οὕτω καὶ μετὰ τοιούτων τῶν παραδειγμάτων καὶ καλῶν τῶν ἐλπίδων εἰσέλθετε. Ἐγὼ δέ, εἰ καὶ ἥττων εἰμι τῆς φήμης, ἥς ἴσως παρ' ὑμῖν λέγομαι, ἀλλ' οὖν γε καθηγέσομαι ὑμῶν τῇ γλώττῃ τοῦ γένους, τὸν τρόπον καὶ ὡς ἐγγράφως τῇ Γερουσίᾳ ὑπέσχημαι, οὔτε εἰς πρῶ-

σωπον ἀφορῶν οὔτε ἐπιζητῶν ἐν τῷ μέρει, καὶ δέη με πτωχότερον εἰς τὴν πατρίδα ἐπανελθεῖν, ἀλλ' ἴσος τοῖς πᾶσι καὶ κοινὸς τοῖς ζητοῦσί με».

Καὶ ἡ μὲν ἐναρξίς τῶν μαθημάτων δι' ἐντύπου εἰδοποιήσεως τοῦ ἐφόρου Καποδιστρίου ὤρισθη εἰς τὴν 12 Νοεμβρίου 1805. Λήξαντος δὲ τοῦ σχολικοῦ ἔτους, τῇ 18 Νοεμβρίου 1806, ἐδημοσιεύθη ὡς ἑξῆς ἡ περὶ ἀπονομῆς βραβείων τοῖς ἀριστεύσασι τῶν μαθητῶν κρίσις. «Τῶν ἐξεταστῶν ἡ ἀρχὴ¹ ἐκπληροῦσα τὸ κατὰ τρίτην μετ' εἰκάδα τοῦ Ἰουλίου θέσπισμα τῆς ἐξοχωτάτης βουλῆς περὶ τῶν βραβείων καὶ τοῦ σφῶν ῥητοῦ τιμήματος, τοῖς τοῦ κοινοῦ φροντιστηρίου τροφίμοις, καὶ μὲν καὶ τὸ καθ' ἑκτὴν μετ' εἰκάδα τοῦ Ὀκτωβρίου, ὃ δὴ τοῖς ἐξετασταῖς ἐπιτέτραπται κρίνειν περὶ τῆς τῶν τροφίμων προόδου καὶ ἱκανότητος καὶ σφίσι ἀπονέμειν τὰ κατ' ἀξίαν, ἀποφαίνεται ὡς ἔχει (ἀπονέμει κέρματα ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἐπίσημα ἐννέα τοῖς ἀριστεύσασι τῶν μαθητῶν, πολλοῖς δὲ ποιεῖται εὖφημος μνεία). Τὰ μὲν κέρματα οἱ βραβευθέντες οἴσουσιν ἐπὶ τοῦ στήθους, ἑκάστῳ δὲ τούτων τῇ μὲν μιᾷ τῶν ὀψεων ἐπεσφράγισται Πήγασος, ἀρχαῖον παράσημον τῆς νήσου, καὶ τὰ ῥήματα *Κορυάρα ἔτος ε'* τῆς πολιτείας· θατέρᾳ δέ, *Ἡ βουλὴ τῷ φιλομούσῳ νέῳ διὰ τὰς χρηστὰς ἐλπίδας*, περὶ δὲ τοῦτο στέφανος ἐκ κοτίνου. Πλὴν τοῦ ἀριστείου τούτου τῆς Γερουσίας ἀπενεμήθη καὶ ἕτερον ὑπὸ τοῦ Ῥώσου πληρεξουσίου, οὗ ὁ στέφανος ἦν ἐκ λεύκης.

Μηνὶ Δεκεμβρίῳ τοῦ 1806 ἐδημοσιεύθη αὖθις ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῆς σχολῆς Ἰω. Καποδιστρίου τὸ πρόγραμμα τῆς ἐναρξέως τῶν μαθημάτων τοῦ νέου ἔτους μετὰ τοῦ τῆς νήσου Κορυάρας ἐμβλήματος, — παρεπομένης εἰδοποιήσεως, καθ' ἣν «ἡ ἀναβολὴ τῆς ἀνοίξεως τῶν σχολείων εἶναι νέον τεκμήριον τῆς σπουδῆς, ἥτις ἐμψυχώνει τὴν διοίκησιν διὰ τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον αὐτῶν πρόοδον. Ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῇ ἡ διοίκησις προσέθηκε καὶ νέον ἀναγκαῖον τμήμα, καὶ εὐκόλυνεν εἰς τοὺς μαθητὰς τὰ ἄλλα μέσα, δι' ὧν μᾶλλον ἐπισπεύδει εἰς τὴν τελειότητα ἡ δημόσιος ἀγωγή». Ἀνεγράφοντο δὲ τὰ διδασκτέα μαθήματα, ἥτοι ἀρχαία ἑλληνικὴ ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμωτάτου Ἀνδρέου Ἰδρωμένου, τὰ στοιχεῖα τῆς γλώσσης ὑπὸ Χριστοφόρου Περραιβοῦ, φιλολογία ὑπὸ Ἀνδρέου Μουστοξύδου, μαθηματικὰ (ἀριθμητικὴ, ἀλγεβρα, γεωμετρία) ὑπὸ Καίσαρος Πελλεγρίνη, φιλοσοφία, λογικὴ καὶ μεταφυσικὴ ὑπὸ Γαβριὴλ Παγάνου.

Οὕτως ἡ σχολὴ κατ' ἔτος προώδεε, καὶ πολλοὶ τῶν εἶτα ἐν τῇ πολιτείᾳ διακριθέντων ἐν ταύτῃ ἐμαθήτευσαν.

Τὴν αὐτὴν μέριμναν ὑπὲρ τῆς δημοσίας ταύτης σχολῆς ἠκολούθησεν ἐπιδαψιλεύουσα καὶ ἡ τὴν Ἑπτανήσιον διαδεξαμένη Γαλλικὴ κυβέρνησις ἐπὶ Ναπολέοντος. Ὑπὸ δὲ τοῦ τότε προέδρου τῆς Γερουσίας ἀπη-

¹ Ἀπετέλουν ταύτην Νικόλαος ὁ Μαυρομαμάτης, Νικόλαος ὁ Πολίτης καὶ Ἀνδρέας ὁ Μουστοξύδης.

θύνετο τῷ 1808 Φεβρουαρίου 10ῃ τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον πρὸς ἱερεὶ Ἀ. Ἰδρωμένον.

ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Κυβερνεῖον τῆς Κερκύρας καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς

Ὁ πρόεδρος τῆς Γερουσίας ὡς ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν λειτουργίας.
Τῷ ἐν Κερκύρᾳ καθηγητῇ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης Αἰδ. Ἀνδρέᾳ Ἰδρωμένῳ.

Αἰδεσιμώτατε Κύριε,

Ὁ ὑποσημειούμενος ἀσμένως ἐπισυνάπτει ὑμῖν τὸν κατάλογον τῶν μαθητῶν τῶν εἰς τὸν ἱερὸν Κλῆρον προωρισμένων ὅπως ἐπιμεληθῇτε νὰ διαγνώσῃτε τοὺς διατεθειμένους νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς δημοσίας διδασκαλίας καὶ μοὶ διαβιβάζητε ἐβδομαδιαίως ἔγγραφον ἔκθεσιν περὶ ἐκάστου αὐτῶν ὅπως ἡ κυβέρνησις, ἡ περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν βραβεύσῃ ἕκαστον κατ' ἀξίαν.

Ἐκφράζων πρὸς ὑμᾶς τὴν δημοσίαν εὐαρέσκειαν διατελῶ.

Ὁ πρόεδρος τῆς Γερουσίας
Θεοτόκης»

Οὗτος ἦν ὁ Βαρὼν Ἐμμανουὴλ Θεοτόκης, τότε ὑπὸ τῆς Γερουσίας ἀναδειχθεὶς ἑφορος τῆς δημοσίας σχολῆς ἀντὶ τοῦ Καποδιστρίου εἰς Ρωσίαν ἀπερχομένου¹.

Ἐτεῖ δὲ 1810 ἑφορος τῆς Σχολῆς ἀντὶ τοῦ Θεοτόκη διορίσθη ὁ Στυλ.

¹ Διαπεραιωθεὶς εἰς Ὑδροῦντα ὁ Καποδίστριας ἔγραφεν ἐκεῖθεν τῷ ἱερεὶ Ἀ. Ἰδρωμένῳ ὑπὸ χρονολογίαν 5[17] Αὐγούστου 1808.

«Λογιώτατε

Εὐρίσχομαι ἐδῶ, ἀφ' οὗ ἀπέρσασα μεγάλο ζῶρῃ ἐξ αἰτίας τῶν Ἀγγλῶν. Κάμνω ἐδῶ τὴν καραντίνα καὶ ἔπειτα διὰ ξηρᾶς ἀπερνῶ εἰς Νεάπολιν. Ἀπὸ τὴν Νεάπολιν δὲν ἤξεύρω ποῖος θέλει εἶναι ὁ ἐδικός μου δρόμος. Ἰδοὺ, φίλε καὶ ἀδελφέ, τὴν ἱστορίαν μου.

Μήτε τόπος μήτε περίστασις δὲν θέλει ὀλιγοστεύσῃ τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην, τὸ σέβας καὶ τὴν υποχρέωσιν ὅπου σᾶς προσφέρω. — Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ ἔχετε εἰς τὴν καλὴν σας ἐνθύμησιν, καὶ νὰ μὲ ἀγαπᾶτε.

Διὰ πάντα ἐδικός σας φίλος

Ἰω. Καποδίστριας»

Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης φαίνεται ὅτι τὸ πλοῖον, τὸ φέρον τὸν Καποδίστριαν εἰς Ἰταλίαν διέπρεξε παρ' ὀλίγον τὸν κίνδυνον νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες ἀφ' οὗ ἐκυρίευσαν τὰς ἐξ Ἰονίους Νήσους, ἀπέκλειον τότε διὰ θαλάσσης τὴν Κερκυραν. Οὕτω ἀκολουθοῦντες τοῦ ἀποκλεισμοῦ, οἱ Ἀγγλοὶ τῷ 1813 εἶχον συλλάβῃ ἐκ Κερκύρας εἰς Λευκάδα διαπεραιούμενον τὸν συνταγματάρχην Bandrand πρόεδρον τῆς ἐπὶ Γάλλων Ἰονικῆς Ἀκαδημίας, ἧς τῇ μεσιτείᾳ ἀπηλευθερώθη. Ὅρα τὴν παρὰ ταύτης ἐπὶ τούτῳ ἐλληνιστὶ ἀπευθυνθεῖσαν ἐπιστολὴν τῷ προέδρῳ τῆς ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἐν Ζακύνθῳ συστήθεισας ἐταιρίας, ἐν τῷ περιοδικῷ Κερκύρας Ἐρανιστῇ 1858 σελ. 487.

Δώρας Προσαλέντης, ἡς ἐπιστέλλων τῷ Ἀνθίμῳ Γαζῇ ἐν ἔτει 1812¹ ἐκτίθησι τὰ ἐξῆς περὶ τῆς σχολῆς ταύτης· «Εἰς τὸ δημόσιον σχολεῖον διδάσκονται αἱ ἀρχαὶ τῆς φιλοσοφίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ αἱ γλῶσσαι καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὸν ἀκόλουθον κατάλογον τῶν διδασκάλων.

Ἰερεὺς Ἀνδρέας Ἰδρωμένος, διδάσκαλος τῆς ἐλληνικῆς διαλέκτου διδάσκει τὰ γραμματικὰ καὶ τὰ ποιητικά. Ὁ ἐλλόγιμος οὗτος ἀνὴρ εἶναι ἀξιέπαινος ὅχι μόνον διὰ τὴν προκοπὴν του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ χρηστά του ἥθη.

Παναγιώτης, υἱὸς τοῦ αὐτοῦ γυμνάζει τοὺς πρωτοπείρους εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς γραμματικῆς.

Νικόλαος Μαυρομμάτης, διδάσκαλος τῶν μαθηματικῶν, ἐλληνικῆς τε καὶ ἀπλοελληνικῆς φιλολογίας, ἀνὴρ ἄλκιμος καὶ γνωστὸς εἰς πάντας τοὺς πεπαιδευμένους ὁμογενεῖς διὰ τὰς γνώσεις του, τιμᾷ τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον διατρίβει καὶ ὑποθάλλει τῆς σπουδῆς τὸν ἔρωτα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων.

Ἰωάννης Καρανδηνός², ὑποδιδάσκαλος εἰς τὰ μαθηματικά, καὶ διδάσκαλος εἰς τὴν μηχανικὴν, διδάσκει τὸ σύστημα τοῦ Λακροά, Λαπλάς καὶ τῶν νεωτέρων Γάλλων.

Ἰγνάτιος Βὰν Μαρούλοβιν, διδάσκαλος τῆς λατινικῆς διαλέκτου, παλαιᾶς τε καὶ νέας ἱστορίας.

Ἀββᾶς Κανδώνης, διδάσκαλος τῆς λογικῆς, μεταφυσικῆς καὶ ἠθικῆς καὶ παραδίδει τὰ στοιχεῖα Φραγκίσκου Σοαυῖου.

Κανονικὸς Ζανίνης, διδάσκαλος ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ κανονικοῦ δικαίου.

Μόρδος, διδάσκαλος τῆς μαιευτικῆς³.

Λαρόζας διδάσκαλος τῆς γαλλικῆς καὶ ἰταλικῆς διαλέκτου.

Εἶναι ὅλοι εἰς χρέος νὰ διδάσκωσι καθ' ἡμέραν, ἐξαιρουμένων τῶν ἑορτῶν· κατὰ δὲ τὸν Αὐγουστον μῆνα ἐξετάζονται οἱ μαθηταὶ καὶ βραβεύονται οἱ φιλομαθέστεροι.

Ἡ ἐν λόγῳ Σχολὴ ἠκολούθησε λειτουργοῦσα καὶ ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς ἐν Ἑπτανήσῳ προστασίας. Ἐν καταλόγῳ ἀπὸ 15 Ἰουλίου 1818⁴ ἀναγράφονται τὰ τε ὀνόματα τῶν καθηγητῶν, τὰ διδασκόμενα μαθήματα καὶ ἡ μισθοδοσία.

¹ Ὁρμ. Λόγιον Ἑρμῆν τοῦ 1812 σελ. 190.

² Ὁ μετὰ ταῦτα καθηγητὴς τῶν ὑψηλῶν μαθηματικῶν καὶ ἑφορος τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, ἐπὶ τοῦ κόμ. Γουίλφρδου.

³ Λάζαρος Μόρδος ἰατροδιδάκτωρ συγγράφας διαφόρους σπουδαίας ἰατρικὰς διατριβὰς καὶ περιγραφὴν τῆς νήσου Κερκύρας. (Nozioni Miscellanee intorno a Corfù. Nella tipografia nazionale di Corfù 1808.

⁴ Εὐρήται ἐν τῷ παρὰ τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ ἀρχεῖῳ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας

Κος Ἀνδρέας Ἰδρωμένος καθηγητῆς τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ ταλλήρων 36.

Κος Π. Ἰδρωμένος υἱὸς ὡς βοηθός 15.

Κος Ἀνδρέας Μουστοξύδης καθηγητῆς τῆς λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς φιλολογίας 30.

Κος Κάρανδηνός καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν 36.

Κος Παῦλος Προσαλέντης καθηγητῆς τῶν ὠραίων τεχνῶν 40.

Κος Γεράσιμος Πιτζαμᾶνος καθηγ. τῆς πολιτικῆς ἀρχιτεκτονικῆς 40.

Κος Ἀντ. Βίλλας καθηγητῆς τῆς καλλιγραφίας 25.

Κος Κούλσων καθηγητῆς τῆς Ἀγγλικῆς 50.

Ὅθεν ἡ τῶν καθηγητῶν μισθοδοσία κατ' ἔτος ἀνῆρχετο εἰς τάλληρα 3264 (περὶ τὰς δρ. 20,000).

Τὸ ἐπὶ τὸν ἔτος (1819) ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ηὐξήθη εἰς τὸ διπλάσιον περίπου ἀπὸ τῶν ἐκ Πάργης εἰς Κέρκυραν προσφυγόντων, κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν οἰκτρὰν ἐκείνην παράδοσιν τῆς ἐλληνικῆς ἐκείνης χώρας εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ἡ Σχολὴ τῆς Τενέδου διήρκεσε μέχρι τοῦ 1824, ὅτε ἰδρύθησαν ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία καὶ τὸ γυμνάσιον. Ἐπὶ ἐν δὲ καὶ εἴκοσιν ἔτη διετέλεσεν ἐν αὐτῇ διδάσκων τὴν ἀρχαίαν ἡμῶν γλῶσσαν καὶ ἐρμηνεύων εἰς τὴν ἐν αὐτῇ φοιτῶσαν νεολαίαν τοὺς κλασικοὺς συγγραφεῖς καὶ ποιητὰς τῆς Ἑλλάδος ὁ Ἱερεὺς Ἀνδρέας Ἰδρωμένος. Ὅποσον δὲ συνετέλεσεν οὗτος εἰς διὰδοσιν τῆς ἐλληνικῆς ἐν Κερκύρᾳ παιδείας μαρτυρεῖ, πλὴν ἄλλων, ὁ σύγχρονος αὐτῷ καὶ σοφὸς μεταφραστὴς τοῦ Ἡροδότου, καὶ τῶν Κερκυραϊκῶν ιστοριογράφος Ἀνδρέας ὁ Μουστοξύδης λέγων. «Ἡ δημοσία Σχολὴ τῆς Κερκύρας συγκαταριθμεῖ μεταξὺ τῶν ἐν αὐτῇ μᾶλλον διαπρεπόντων καθηγητῶν πολίτην τινὰ Πάργιον, τὸν κύριον Ἀνδρέαν Ἰδρωμένον. Εἰς τὸν εὐύποληπτον καὶ πεπαιδευμένον τοῦτον ἱερέα χρεωστοῦσιν οἱ Κερκυραῖοι κατὰ μέγα μέρος τὸν πρὸς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν κλασικὴν γραμματολογίαν ἔρωτα, τὴν χάριν αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν πόλιν διαδοθέντα»¹.

Οὕτω μετὰ πεντακροσίων ἐτῶν ξενοκρατίαν ἐν Κερκύρᾳ, ἀφ' οὗ σὺν τῷ φρονήματι, καὶ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης τὸ πῦρ ἀσβεστον ἐτηρήθη, ἀρχομένης τῆς ἤδη φθινούσης ἐκατονταετηρίδος τοῦτο ἀνεξωπυρήθη καὶ νέαν ἀπέδωκε λάμψιν. Ἐάν δὲ ἡ τελευταία εἰκοσιπενταετηρίς βίου ἐντελοῦς ἀνεξαρτησίας καὶ γαμικῆς προόδου διέχυσε παντοῦ τελειότερον φῶς, οὐδεὶς δύναται δικαίως ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἐφ' ἱκανὸν χρόνον πρὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἡ Κέρκυρα ἅμα ἀπαλλαγεῖσα τῆς ξένης κυριαρχίας πᾶσαν

¹ Ἐν τῇ περὶ τῶν γεγονότων ὅσα συνέβησαν πρὶν καὶ μετὰ τὴν παραχώρησιν τῆς Πάργης ἐκθέσει τῇ ἐν Παρισίοις τῷ 1820 δημοσιευθείσῃ καὶ ὑπὸ Ἰω. Βερβιτσιώτου ἐξελληνισθείσῃ ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1851 σελ. 13.

κατέβαλεν ἐπιμέλειαν εἰς καλλιέργειαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς τῶν ἑθνικῶν αὐτῆς αἰσθημάτων οὐδέποτε ἀπηλλοτριώθη.

Ἀνδρέας Μ. Ἰδρωμένος.

Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΪΟΥ

ΚΑΙ ΑΙ ΕΡΓΑΤΙΚΑΙ ΚΛΑΣΕΙΣ

Ὅτε, κατὰ τὸν προπαραελθόντα μῆνα, συνεκροτεῖτο ἐν Βερολίνῳ τὸ μέγα ἐργατικὸν Διεθνὲς Συνέδριον, αἱ συνεδριάσεις αὐτοῦ κατηναλίσκοντο ὑπὲρ τῆς ἐξευρέσεως τῶν μέσων, δι' ὧν θὰ ἐξησφαλίζετο αἰσιώτερον τὸ μέλλον εἰς τοὺς ἐργάτας. Ἐκτοτε ἑναρξίς ἐγένετο τῶν σπουδαίων προετοιμασιῶν, εἰς πάντα τὰ ἐργατικὰ κέντρα τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, τῶν τεινουσῶν πρὸς κοινὴν καὶ ταυτόχρονον ἐκ μέρους τῶν ἐργατῶν διαδήλωσιν, ἥτις φόβος ἐπέκειτο ὅτι ἤθελε καταλήξει καὶ εἰς γενικὴν αὐτῶν ἀπεργίαν.

Τὸ μέγα ζήτημα τοῦτο, ὅπερ τοσοῦτον ἀπησχόλει τότε καὶ ἀνησυχεῖ ἀκόμη τὴν Εὐρώπην ἀπασαν καὶ μέγα μέρος τῆς Ἀμερικῆς, παρ' ἡμῖν δέον νὰ μὴ παρέλθῃ ἀπαρατήρητον, ὡς πλείστα ἄλλα. Ναὶ μὲν ὁμολογοῦμεν ὅτι παρ' ἡμῖν τὰ ἐργατικὰ ζητήματα εἰσὶν ὅλως ἀκίνδυνα, διότι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν εἶναι ἐλάχιστος ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ πολλῶν ἐργατῶν δεομένη βιομηχανία εὐρίσκειται ἀκόμη ἐν σπαραγμοῖς, τὰ δ' ἐκτελούμενα παρ' ἡμῖν δημόσια ἢ ἰδιωτικὰ μεγάλα ἔργα ἀπασχολοῦσι δυστυχῶς κατὰ τὸ πλεῖστον ἀλλοδαποὺς ἐργάτας, ἄλλ' ἢ παροῦσα κατάστασις αὕτη δὲν δύναται βεβαίως νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπ' ἄπειρον καὶ ἐλπίς ὑπάρχει ὅτι ἡ βιομηχανία καὶ ἡ γεωργία ἡμῶν θὰ ἐπεκταθῶσιν, ὃ δ' ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν θὰ πολλαπλασιασθῇ, ὥστε ἡ παρ' ἡμῖν γνῶσις τῶν ἀλλαχοῦ συμβαινόντων καὶ ἡ μελέτη τῶν πολυειδῶν ἐργατικῶν ζητημάτων ὀφείλει, νομίζομεν, ν' ἀπασχολῇ τοὺς ἀρμοδίους, ὅπως οὕτω προετοιμασθῇ ὁμαλὴ ἡ ὁδός, διὰ τῆς καὶ παρ' ἡμῖν παραδοχῆς τῶν προόδων, αἵτινες γίνονται παρ' ἄλλοις ἔθνεσι δεκταί, καὶ μὴ ἐκτεθῇ τὸ Κράτος ἡμῶν εἰς τὸν ἐκ τῶν ἐργατικῶν ζητημάτων προερχόμενον πολλάκις δεινὸν σάλον, πρὸς ὃν παρασυρόμενα τὰ ἀρτιπαγῇ πρὸ πάντων Κράτη δύνανται νὰ ὑποστῶσι πολλὰς ζημίας.

Τὰ ἐργατικὰ ζητήματα τὴν γένεσιν τῶν ἔσχον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τῇ ἀνακαλύψει τοῦ ἀτμοῦ καὶ τῇ ἀντικαταστάσει τῶν βραχιόνων διὰ τῶν μηχανῶν. Ὅσον καὶ ἂν διῃσχυρίζηται ὁ μέγας οἰκονομολόγος Ῥόσσης ὅτι λησμονοῦμεν τὰς βαθείας πληγὰς τῶν προγόνων μας καὶ συγκινοῦμεθα